

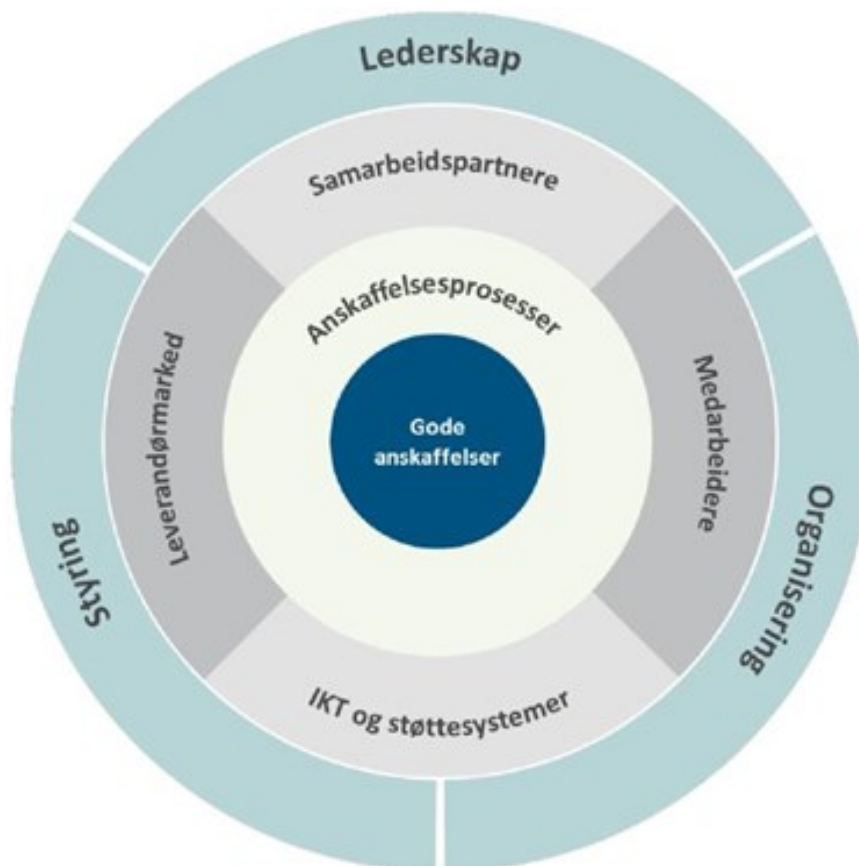

KARMØY
KOMMUNE

Anskaffelsesstrategi

2021-2025

Vedtatt av Karmøy kommunestyre 22.03.2021

Anskaffelsesstrategi – Karmøy kommune

1. Innledning

Anskaffelsesstrategien er en av kommunens strategier som bestemmer veivalg og satsninger innen anskaffelsesområdet. Den gjelder alle virksomheter i Karmøy kommune. Hvordan anskaffelser styres, påvirker både kvaliteten og kostnadene på de tjenestene som leveres til innbyggerne.

Anskaffelsesstrategien skal legge grunnlaget for en felles forståelse og beste praksis, slik at kommunens anskaffelser av varer, tjenester, bygg og anlegg effektivt bidrar til at kommunen når sine mål.

Kommunen har ca. 100 rammeavtaler per 01.01.2021 og anskaffer varer og tjenester for ca. 900 millioner kroner per år. Med dette følger et ansvar om å opptre som en profesjonell innkjøper og sørge for å få mest mulig igjen for midlene. Anskaffelsesstrategien skal synliggjøre viktigheten av innkjøpsarbeidet og øke bevisstheten rundt dette i hele organisasjonen.

Iverksetting og oppfølging

Strategien skal tas i bruk i alle virksomheter, etater og oppgavefelleskap i Karmøy kommune som er underlagt innkjøpsregelverket. Anskaffelsesstrategien skal være retningsgivende i perioden 2021-2025.

Sentrale tema

Nytt regelverk for offentlige innkjøp trådte i kraft 1. januar 2017 og innebærer de største endringene innen innkjøpsområdet på mange år. For eksempel er kravene til at offentlige innkjøpere ivaretar viktige samfunnshensyn som klima, miljø, sosiale forhold og bruk av lærlinger skjerpet gjennom det nye regelverket. I tillegg til at de tilgjengelige ressursene i kommunen ikke blir utnyttet på en god måte, kan brudd på anskaffelsesregelverket og manglende fokus på «det gode innkjøpet» føre til bøter, erstatningskrav og tap av omdømme. Det er derfor viktig at strategi for innkjøp har en tydelig forankring i hele organisasjonen.

Den nye stortingsmeldingen, Meld. St. 22 – *«Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige innkjøp»*, gir uttrykk for at *«midler som blir brukt på offentlig innkjøp er midler til fellesskapet som oppdragsgiverne skal utnytte på best mulig måte»*. Det krever en økt profesjonalisering av innkjøp gjennom for eksempel økt satsning på kompetanse, bedre styring, ledelse og organisering og mer samordning. Hovedformålet med meldingen er å utvikle en mer helhetlig og effektiv innkjøpspolitikk for å sette det offentlige i stand til å oppnå det ambisiøse målet til regjeringen på dette området.

1.2 Grunnlag for strategiarbeidet og strategiske føringer

- Ny stortingsmelding om offentlig innkjøp av 10. april 2019 – «*Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige innkjøp*»
- Digitaliseringsdirektoratet rapport 2020-1. «*Fra støtte til strategisk premissgiver. Om utvikling og organisering av anskaffelsesfunksjonen*».
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
- Strategisk næringsplan for Karmøy kommune

1.2.1. FNs Bærekraftsmål

FN har vedtatt 17 bærekraftsmål. Følgende er spesielt relevant for Karmøy kommune sine anskaffelser:

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Mål 9: Innovasjon og infrastruktur

Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Mål 13: Stoppe klimaendringene

Mål 17: Samarbeid for å nå målene

1.2.2 Analyser og revisjon

Gjennomførte innkjøpsanalyser og revisjon har avdekket forbedringsområder med hensyn til:

- Kompetanse og etterlevelse av regelverk
- Sterkere samhandling på tvers av organisasjonen
- Anskaffelser som strategisk verktøy for måloppnåelse

2. Sentrale mål for perioden

2.1 Hovedmål for anskaffelsesstrategien

Kommunens anskaffelser skal styrke kommunens strategiske rolle som tjenesteleverandør og samfunnsutvikler. Anskaffelsene skal sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre, bekjempe klimaendringene, bidra til bærekraftig verdiskapning og innovasjon, skape tillitt og bygge gode partnerskap.

2.2 Hovedmålet realiseres gjennom satsningsområdene nedenfor:

Det er formulert fem sentrale satsningsområder for perioden som blir presentert og drøftet senere i dokumentet. Satsningsområdene tar for seg ulike sider av innkjøpsarbeidet, og skal sikre god forankring og styring av innkjøpsfunksjonen, gi gode innkjøp og ta vare på kommunen sitt samfunnsansvar på en god måte. Satsningsområde 1-3 styrker særlig rollen som tjenesteleverandør og 4-5 støtter opp om rollen som samfunnsutvikler.

1. **Anskaffelsene skal organiseres effektivt, med avklarte roller og rett kompetanse**
2. **Anskaffelsene skal bidra til bedre behovsdekning og bidra til bærekraftig verdiskapning**
3. **Innkjøpsprosessene i kommunen skal være gjennomsiktede, digitale, gi tillitt og mulig å etterprøve**
4. **Anskaffelsene skal styrke kommunens samfunnsansvar – gjennom å etterspørre bærekraftige løsninger som vektlegger jobbskaping, klima og miljø, etisk handel og kampen mot arbeidslivskriminalitet**
5. **Anskaffelsene skal bidra til innovasjon og bygge gode partnerskap i markedet.**

Anskaffelsesstrategien skal gi et felles grunnlag for gjennomføring av anskaffelser og sikre effektiv ressursbruk. Strategien gjelder for alt innkjøpsarbeid som gjennomføres i kommunen, på tvers av etater og for alle faser i en anskaffelsesprosess; fra initiering av anskaffelsen, kontraktsoppfølging og til kontraktens avslutning. Innkjøpsavdelingen har et felles ansvar sammen med etatene for å bidra til at vi lykkes med å nå målene.

1. Anskaffelsene skal organiseres effektivt, med avklarte roller og rett kompetanse

Innkjøpsområdet er komplekst og har mange faglige nedslagsfelt, blant annet juridiske, økonomiske og samfunnsfaglige. Det å gjøre gode innkjøp og å ha en god innkjøpsfunksjon totalt sett er av stor strategisk betydning for tjenesteproduksjonen til kommunen. Bevissthet rundt å ha en god innkjøpskultur er nødvendig for å sikre måloppnåelse på en effektiv måte. Når vi nå har sentralisert innkjøpsfunksjonen og skal bygge ny felles kultur for innkjøp, er det særlig viktig at vi har klare retningslinjer som er godt forankret i hele organisasjonen. På denne måten kan kommunen samlet opptre som en aktør som ansatte, næringslivet og offentligheten har tillit til.

- Ansvarsfordelingen for kommunens anskaffelser skal være tydelig og avklart. Dette skal bidra til effektivt samarbeid mellom ulike enheter og sikre best utnyttelse av kommunens samlede innkjøpsfaglig kompetanse.
- Det skal gjennomføres en gjennomgang av dagens organisering og ansvarsdeling innen innkjøpsområdet på tvers av etatene, med tanke på forbedringstiltak.

- Det må opprettes klare retningslinjer for hvem som har myndighet til å bestille, attestere og anviser kjøp av varer og tjenester.

2. Anskaffelsene skal bidra til bedre behovsdekning og bidra til bærekraftig verdiskapning

Feilslåtte innkjøp der kontraktene som er inngått ikke dekker det reelle behovet kan være svært kostbart økonomisk og samtidig ha negativ påvirkning på klima og miljø. Det er derfor viktig at vi setter av tilstrekkelig med tid til behovskartlegging i forkant av et innkjøp og at en bruker verktøy som er egnet til å identifisere behov, relevante interessenter og mulige samfunnsmessige gevinster. Dette kan gjøres ved å vurdere om innkjøpet er nødvendig, om en kan løse oppgavene på annen måte eller stille spesielle krav i konkurransedokumentene for å oppnå ønsket resultat.

Tilstrekkelig konkurranse er viktig for å sikre riktig kvalitet, pris og samfunnsmessige gevinster. Den enkelte virksomhet i kommunen må også tenke større enn sin egen arbeidshverdag og vurdere om det kan være andre virksomheter som har sammenfallende behov. Dette vil være ressurssparende og innkjøpet vil også være mer attraktivt for leverandørmarkedet grunnet et (potensielt) større volum.

- Alle varer og tjenester skal, der det er lagt til rette for dette, bestilles på kommunen sitt felles e-handelssystem for å sikre avtalelojalitet og sikre andre kvaliteter som er forhandlet fram ved avtaleinngåelse.
- Når en anskaffelse blir planlagt, skal bærekraft prioriteres for å redusere miljø- og klimapåvirkningen og at en vurderer om behovet kan dekkes uten at en trenger å kjøpe nytt. Gjenbruk og ombruk, sirkulær økonomi, kan bidra i vesentlig grad til å redusere utslipp. Høy kvalitet på varer og tjenester er viktig for at de skal kunne brukes over lang tid.
- Avtaleoppfølging må intensiveres for å sikre at leverandørene leverer til avtalt pris, kvalitet og tar samfunnsansvar i samsvar med inngått kontrakt.
- Kommunen skal øke involvering av interessenter, både fagpersoner og brukere i forberedelsen av strategiske anskaffelser (etablere tverrfaglig innkjøpsteam/faggrupper).

3. Innkjøpsprosessene i kommunen skal være gjennomsiktlige, digitale, gi tillitt og mulig å etterprøve

Offentlig innkjøp utgjør en stor del av det totale budsjettet til kommunen. Å forvalte kommunen sine midler på en god måte, er viktig for at innbyggerne skal ha tillit til kommunen. Det er derfor viktig at alle prosesser er gjennomsiktlige og lett å få innsyn i. For at dette skal være mulig er de fleste av prosessene i innkjøp allerede digitale og dermed mulig å etterprøve.

Kommunen har i stor grad brukt digitale verktøy i innkjøpsprosessen og har siden 2018 benyttet Merccell som konkurransegjennomføringsverktøyet (KGV). Verktøyet blir i dag brukt av innkjøpsavdelingen og prosjektledere/rådgivere i etatene ved gjennomføring av anskaffelser. Leverandørene leverer inn tilbudet elektronisk gjennom dette verktøyet og kontrakten signeres elektronisk med den valgte kontraktspartner.

Offentlig anskaffelse er et risikoområde for korrupsjon, og åpenhet er et grunnleggende virkemiddel for å få bukt med dette. Med bakgrunn i dette er målet at alle innkjøp skal være gjennomsiktlige, digitale og skal kunne etterprøves.

- En anskaffelse skal være basert på konkurranse og kommunen skal sikre at hensynet til forutberegnelighet, gjennomsiktlighet og etterprøvbarehet ivaretas gjennom hele konkurransen.
- Digitale verktøy som bidrar effektivt til å forbedre innkjøpsprosessen må prioriteres.

4. Anskaffelsene skal styrke kommunens samfunnsansvar – gjennom å etterspørre bærekraftige løsninger som vektlegger jobbskaping, klima og miljø, etisk handel og kampe arbeidslivskriminalitet

Med samfunnsansvar menes forebyggende arbeid med etisk handel i leverandørkjeder, miljøkrav i anskaffelser, bruk av arbeidsmarkedsbedrifter og lærlinger, samt arbeid med etisk bevissthet i anskaffelsesprosesser, herunder korrupsjonsforebyggende tiltak.

Lov om offentlige anskaffelser stiller krav til at det under planleggingen av den enkelte anskaffelse skal tas hensyn til livssyklus-kostnader, universell utforming og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen. Videre stiller loven krav om å ta inn klausuler i tjeneste-, bygge- og anleggskontrakter som sikrer lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av gjeldende landsomfattende tariffavtale.

Karmøy kommune er en viktig oppdragsgiver for næringslivet, lokalt og regionalt, både i seg selv og i regi av innkjøpssamarbeidet. Kommunen har gjennom innkjøpsmakten stor påvirkningskraft og må bruke denne makten ved å stille krav til leverandørene for å sikre rettferdig konkurranse, minimere klimaavtrykket og sikre at menneskerettigheter og samfunnsansvar blir tatt hensyn til på en formålstjenlig måte.

Det er behov for å ta nye steg med tanke på å fremme samfunnsansvar og kjempe mot arbeidslivskriminalitet, bedre miljøet og redusere klimautfordringene, øke tallet på lærlingplasser, ta vare på helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassene, sikre grunnleggende menneskeretter, unngå diskriminering og ta vare på ulike svake grupper i samfunnet.

Mange mennesker, uten nødvendigvis å være redusert fysisk, har i dag av ulike grunner store utfordringer med å kunne fungere på en arbeidsplass. Kommunen kan gjennom innkjøp stille krav til leverandøren om å legge til rette arbeidsplasser i korte eller lengre perioder og koble sammen ulike hjelpeinstanser for å forebygge utenforskap.

- Vi skal stille krav som kan forebygge utenforskap og også legge til rette for varig tilrettelagte arbeidsplasser i anskaffelser der det er formålstjenlig.

Å arbeide med innkjøp som verktøy for å fremme bærekraft kan ha stor effekt, og det er viktig at kommunen deltar i samarbeid om hvordan dette kan ha mest mulig positiv effekt. Kommunen må samarbeide med andre innkjøpsmiljøer, leverandører, og med aktører som ser behovet for endring og som har ulike perspektiver innenfor bærekraft.

- Karmøy kommune skal ta aktivt samfunnsansvar gjennom å etterspørre og forbruke varer og tjenester som er produsert etter høye etiske, sosiale og miljømessige standarder. Samtidig skal vi i større grad gjennomføre risikoanalyse av verdikjeden hos leverandører for å avdekke potensielle svakheter som kan påvirke vår virksomhet.
- Karmøy kommune skal benytte omforente seriøsitetsbestemmelser for alle bygg- og anleggskontrakter. Bestemmelsene stiller blant annet krav til lønns- og arbeidsvilkår, krav om faglærte håndverkere og lærlinger i prosjektene.
- Store utfordringer med arbeidslivskriminalitet i bygg- og anleggsnæringen krever nye og effektive tiltak. Et viktig tiltak er at kontraktene til offentlige oppdragsgivere inneholder krav som hindrer at useriøse aktører kommer inn i prosjektene, og sanksjoner ved mislighold.
- Kommunen sin virksomhet skal i planlegging av innkjøp ta utgangspunkt i målet om å redusere klimagassutslippene med 50 % innen 2030. Det skal stilles krav om at varer og tjenester som blir anskaffet i avtalene til kommunen skal ha lav klimapåvirkning, helst benytte nullutsleppsteknologi.

5. Anskaffelsene skal bidra til innovasjon og bygge gode partnerskap i markedet

Alle innkjøp skal dekke et behov. Spørsmålet kommunen som oppdragsgiver må avklare er om den eller de eksisterende løsningene dekker behovet på en tilfredsstillende måte, eller om en ønsker en ny eller forbedret løsning. Behovet til brukerne kan for eksempel ha endret seg siden forrige gang konkurranse ble gjennomført.

Utstrakt dialog med leverandørmarkedet er en forutsetning for å kunne legge til rette for innovasjon i en innkjøpsprosess. I dialogen blir behovet formidlet til markedet. Innkjøper får dermed innsikt i hva som finnes av løsninger i markedet, og hva som kan være mulig å utvikle. Oppdragsgiver kan for eksempel gå i dialog med markedet gjennom leverandørkonferanser, en-til-en møter eller høring av konkurransegrunnlaget. Ytelse- og funksjonskrav innebærer at oppdragsgiveren beskriver behovene gjennom en åpen spesifisering av kravene til ytelsen og funksjonen til leveransen fremfor detaljerte spesifikasjoner av hvordan oppgaven skal løses. Leverandører kan dermed i større grad selv vurdere hvilken løsning som vil være den beste å tilby for å dekke de behovene oppdragsgiveren har beskrevet.

- Anskaffelsene skal støtte opp om kommunens finansielle måltall, bidra til økonomisk bærekraft og gevinstrealisering.
- Kommunen skal aktivt bidra til dialog med markedet basert på likebehandling. Det bør legges til rette for at små og mellomstore bedrifter kan delta i konkurranser når det er formålstjenlig. Der det finnes standardkontrakter skal disse benyttes, for å sikre gjennomtenkte og balanserte kontraktsvilkår.
- Kommunen skal bruke sin forbrukermakt til å støtte opp om innovasjoner som gir fremtidsrettede og bærekraftige løsninger.
- Kommunen må ha som krav i alle innovasjonsprosjekter at de skal være bærekraftige og at en vurderer hele livsløpet til produktet eller tjenesten.
- Kommunen skal utvikle kompetanse hos leverandører, spesielt i nærområdet, gjøre de i stand til å levere gode og konkurransedyktige tilbud innenfor gjeldende forskrift for anskaffelsen. Det skal, der det er mulig, bli skrevet kravspesifikasjoner som gir leverandørene mulighet til å levere innovative og fremtidsrettede løsninger.